

overordnede funktionærer var på efteruddannelse i 1981. Det tilsvarende tal for ufaglærte var 10 pct. BFU skal endelig ikke finansiere specialarbejderuddannelserne eller efteruddannelse af faglærte og omskoling (som i øvrigt for 75 pct. af uddannelsespladsernes vedkommende besættes af mænd).

Disse uddannelser sigter hovedsagelig på at tilpasse arbejdskraften til den teknologiske udvikling og fremme arbejdskraftens mobilitet. Det vil sige, at de områder, hvor der i dag eksisterer betalt frihed til uddannelse, retter sig mod uddannelser, der knytter sig meget snævert til udførelsen af bestemte arbejdsfunktioner, f.eks. ved at give uddannelse til betjening af en bestemt type specialiseret maskineri, eller som knytter sig til at flytte rundt på arbejdskraften for at tilgodese arbejdsgivernes umiddelbare efterspørgsel efter særlige typer arbejdskraft. De uddannelser, der er betalt frihed til, er altså uddannelser, som i udpræget grad har arbejdsgivernes interesse. Hvis BFU blev brugt hertil, kunne man i øvrigt meget vel med den nuværende udvikling af teknologien frygte, at det i så fald ikke ville blive de lavtuddannede, der først og fremmest fik gavn af reformen, fordi de lavtuddannede måske ikke kræver så meget »uddannelse« i snæver forstand for at kunne betjene den højtautomatiserede industri.

Hverken en nedsættelse af arbejdstiden til 35 timer eller en BFU-reform kan i sig selv afskaffe arbejdsløsheden, det skal også ske gennem den økonomiske politik og erhvervspolitikken. Men begge dele er løsninger, som peger ud over blot et forsvar af den eksisterende situation. Begge dele rejser diskussionen om forholdet mellem arbejde og fritid og livskvalitet i fremtidens samfund og er derfor langt bedre end de andre beskæftigelsesforanstaltninger, som koster lige så meget, men har langt mindre positiv betydning for dem, det drejer sig om.

I forhold til arbejdsløshedsproblematikken er både arbejdstidsnedsættelsen og uddannelsesreformen imidlertid to vigtige skridt i den rigtige retning, under den vigtige forudsætning, at der ydes fuld personalekompensation både for arbejdstidsreduktionen og uddannelses timerne.

BFU og demokratiet

Ovenstående betragtninger er tæt knyttet til to af hovedtemaerne i den foreløbige BFU-debat, spørgsmålet om uddannelse som middel til øget demokratisering og skabelse af større lighed i samfundet. At uddannelse er et gode, der er ulige fordelt i samfundet, er et faktum, der er dokumente-

ret gennem utallige undersøgelser, bl.a. fra Lavindkomstkommissionen. Disse konstateringer er i sig selv et vægtigt argument for reformens gennemførelse.

Demokratidiskussionen er i centrum for de senere års samfundsdebater, hvor man har oplevet alvorlige indskrænkninger i såvel kollektive som individuelle rettigheder. Demokratiet som sådan er inde i en krise og omformningsproces, og her er det også samfundets opgave at etablere bedre betingelser for, at demokratiet kan udvikle sig. BFU kan bidrage hertil.

Enhver, der har været på en arbejdsplads, ved, hvor vanskeligt det er at få overskud til at deltage i aktiviteter, der ligger ud over selve lønarbejdet. Fagbevægelsen sørger for egen regning for, at tilidsrepræsentanterne bliver skolet til at varetage medlemmernes interesser, men herfra og til at tale om et demokrati, der involverer og engagerer alle, er der et godt stykke vej.

Forsøgs- og udviklingsarbejde

Betalt frihed til uddannelse skal være et skridt på vejen. Erfaringerne fra andre lande og forsøgsvirksomhed herhjemme viser, at interessen er der, og at mulighederne bliver udnyttet, dog ikke lige meget af alle. De i forvejen uddannelsesmæssigt dårligst stillede er mest tilbageholdende, og frem for alt afhænger resultatet af uddannelsernes form og indhold.

Derfor skal BFU-reformen ledsages af forsøgs- og udviklingsvirksomhed, der navnlig skal sigte mod at gøre uddannelses tilbuddet attraktivt for dem med det største uddannelsesefterslæb og dermed største behov.

Herhjemme har man allerede indhøstet en del erfaringer fra de københavnske bryggeriarbejdedes fagforening, som har afviklet en række bredt anlagte uddannelsesforløb, bl.a. omkring teknologiudviklingen inden for bryggeriarbejdernes område. Afgørende har det været, at uddannelsen tager udgangspunkt i medlemmernes egne erfaringer og retter sig mod en bearbejdning af deres egen situation. Det er først og fremmest dette, der er brug for, hvis uddannelsen skal være vedkommende, og hvis den skal medvirke til aktiv deltagelse i samfundsudviklingen, til en udvidelse af demokratiet.

Det, der er brug for, er altså, som SiD også har tilkendegivet på det senere, ikke færdigpakkede »neutrale og objektive« uddannelsesforløb, som ikke tager udgangspunkt i deltagerens interesser og erfaringer. De skal derimod klart afspejle disse. Behovet er der, både i de enkelte fagforeninger og